

Bonde og Småbrukarlaget

15.09.2022

Regnskap, skatt og trygderettigheter

Tor Erling Nilssen

ten@nlr.no

tlf. 47 25 95 13

**Norsk
Landbruksrådgiving**

Hvem er jeg?

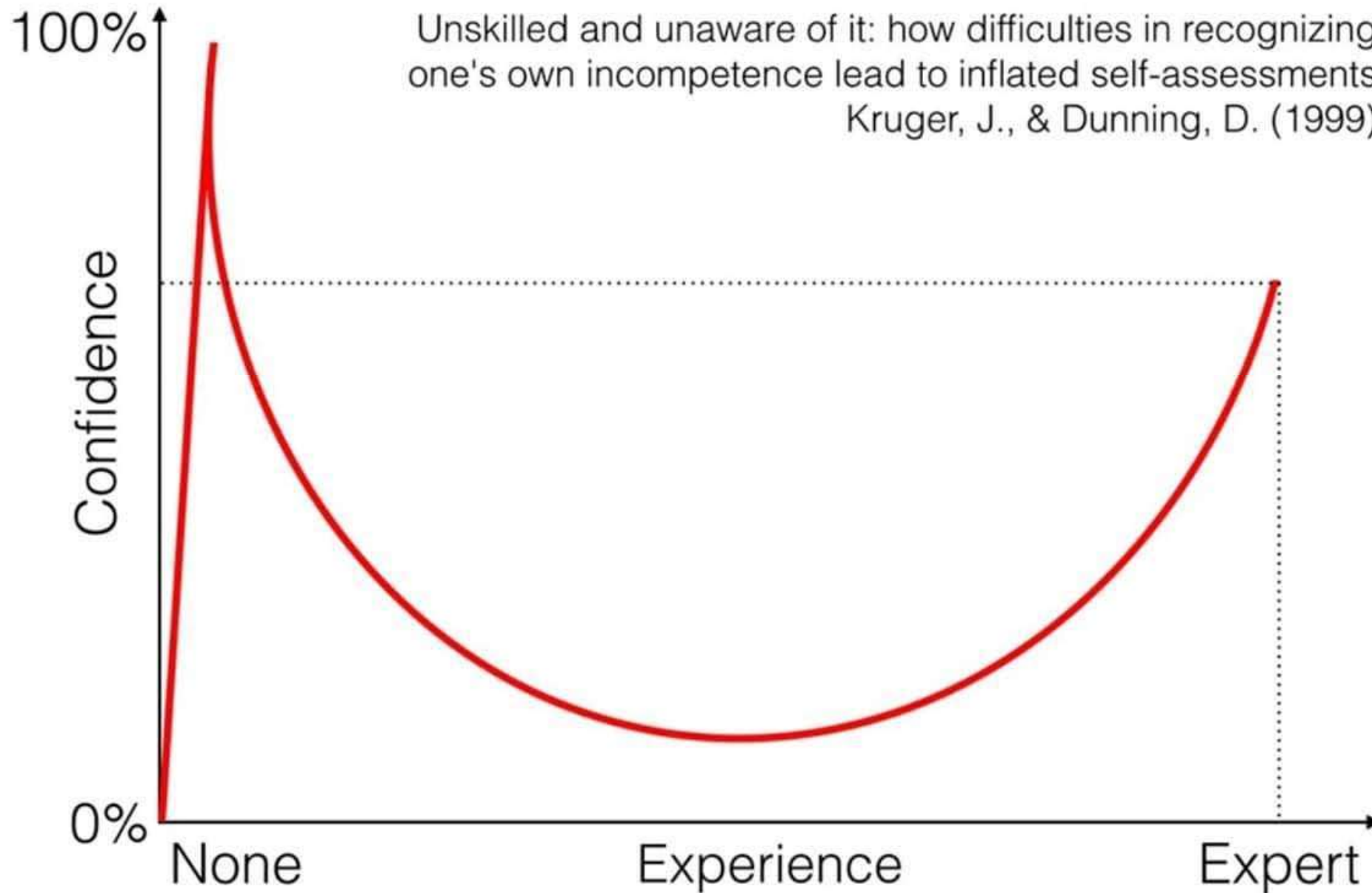
- Utdannet agronom
- Overtatt sauebruk 31/12 med 100 vf gammelnorsk sau
- Bor utenfor Sortland i Vesterålen
- Bachelor i Revisjon og Regnskap
 - Har 5 års erfaring fra Revicom AS (Vesteråls-Revisjon AS)
- Har jobbet 5 år i Norsk Landbruksrådgiving Nord Norge som økonomirådgiver (80%)
- Daglig leder i Arktisk Kompetansesenter for Sau SA (20%)

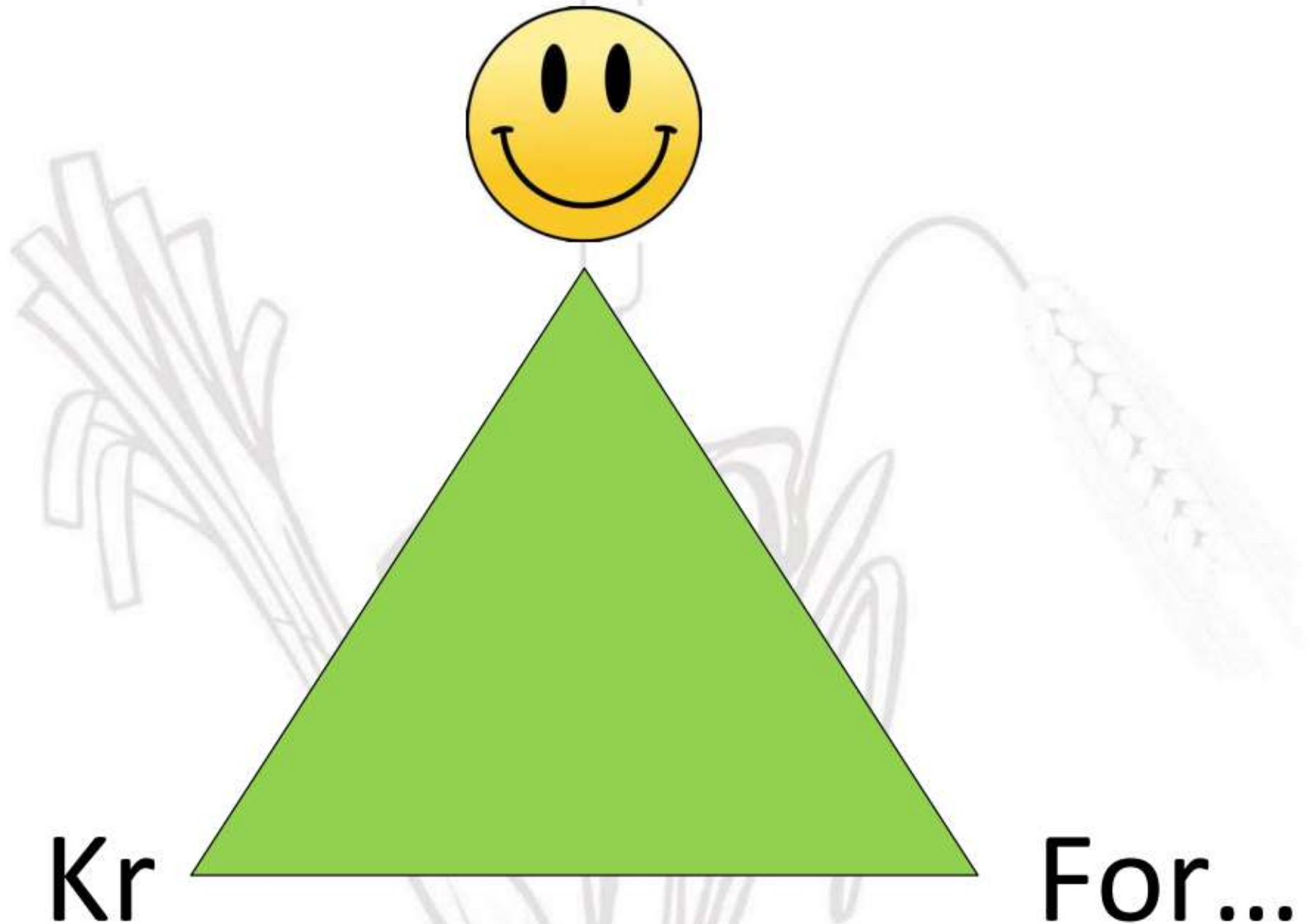
Dunning-Kruger Effect

Unskilled and unaware of it: how difficulties in recognizing one's own incompetence lead to inflated self-assessments

Kruger, J., & Dunning, D. (1999)

Hva er bondens motivasjon

Temaer

- Årsregnskap
- Næringsoppgave
- Skatt
- Trygd
- Merverdiavgift (om vi får tid)

Årsregnskap – hvem må ha dette?

§ 1-2.Regnskapspliktige

Regnskapspliktige etter denne loven er:

1. aksjeselskaper,
2. allmennaksjeselskaper,
3. statsforetak,
4. selskap som definert i selskapsloven § 1-2 første ledd bokstav a, med unntak av
 - interkommunale selskaper
 - selskap som ikke er partrederi og som i året har hatt mindre enn fem millioner kroner i salgsinntekt og et gjennomsnittlig antall ansatte færre enn fem årsverk dersom antallet deltakere ikke overstiger fem og ingen av deltakerne er juridisk person med begrenset ansvar,
5. finansinstitusjoner og andre foretak som det føres tilsyn med etter lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet med finansinstitusjoner mv. (finanstilsynsloven) § 1,
6. verdipapirfond,
7. samvirkeforetak og økonomiske foreninger som i året har hatt salgsinntekter over to millioner kroner,
8. boligbyggelag, borettslag og eierseksjonssameier som nevnt i eierseksjonsloven § 64 annet ledd.
9. andre foreninger som i året har hatt eiendeler med verdi over 20 millioner kroner eller et gjennomsnittlig antall ansatte høyere enn 20 årsverk,
10. stiftelser,
11. enhver som driver enkeltpersonforetak og som i året samlet har hatt eiendeler med verdi over 20 millioner kroner eller et gjennomsnittlig antall ansatte høyere enn 20 årsverk,
12. andre som etter særskilt bestemmelse i eller i medhold av lov har regnskapsplikt etter regnskapsloven.
13. utenlandsk foretak som utøver eller deltar i virksomhet her i riket eller på norsk kontinentalsokkel, og som er skattepliktig til Norge etter norsk intern lovgivning,

Foretak som er omfattet av første ledd nr. 4, 7, 9 eller 11 og som har drevet virksomhet i mer enn ett år, er regnskapspliktig først når vilkår om å overskride beløpsgrenser eller grense for antall ansatte er oppfylt to år på rad.

Foretak som har hatt regnskapsplikt etter første ledd nr. 4, 7, 9 eller 11, men som ett år ikke oppfyller vilkår om beløpsgrense eller antall ansatte, har fortsatt regnskapsplikt fram til vilkårene ikke er oppfylt to år på rad.

Departementet kan i forskrift gi regler om beregning av salgsinntekter og eiendelenes verdi etter første ledd nr. 4, 7, 9 og 11.

Næringsoppgave må «alle» ha

- Personlig næringsdrivende (enkeltpersonforetak) med brutto driftsinntekter på kr 50 000 eller lavere i året, er fritatt fra å levere **næringsoppgave**.

Enkeltpersonforetak som har flere enn 20 ansatte, eller som samlet har eiendeler med verdi over 20 millioner kroner, skal levere **Næringsoppgave 2**

- Om du skal ha jordbruksfradrag må næringsoppgave leveres.

Hva er forskjellen?

- Årsregnskapet er offentlig og skal leveres til Brønnøysundregisteret. Her brukes reglene i regnskapsloven og tilhørende forskrifter og standarder. Avskrivninger etter antatt levetid.
- Næringsoppgave 1 følger skattelovens regler, forskrifter og håndbøker. Maksimale avskrivningssatser defineres av Stortingets Skattevedtak årlig.
- Aksjeselskap leverer begge deler. «Differansen» mellom regnskapene bokføres som regel som skattekostnad i årsregnskapet. (forenklet forklart)

Vi skal konsentrere oss om næringsoppgaven

- Næringsoppgaven er en del av skattemeldingen. Den viser hvordan vi kommer frem til driftsresultatet som videre er gjenstand for skatteberegningen.
- Hvem er aktuelle brukere av næringsoppgaven deres?

Skattesystemet enkelt forklart

- Vi kan forenklet dele skattesystemet i 2:
- **Bruttoskatt – skatt på personinntekt**
 - Inntekt vunnet ved arbeid (lønn og beregnet overskudd fra enkeltpersonforetak/ANS)
 - Trygdeavgift (8% på lønn, 11,2% næring, 5,1% på pensjon)
 - Trinnskatt - ulike trinn, progressiv skatt.
- **Nettoskatt – skatt på kapitalinntekt**
 - Inntekt vunnet med kapital
 - Skatt på alminnelig inntekt (22%)

Forenklet skatteberegning lønnsinntaker 2022

Eksempel- Lønnsinntekt 500 000, Rentekostnad 50 000

- Bruttoskatter

- Trygdeavgift $kr\ 500\ 000 * 8\% = 40\ 000$
- Trinnskatt 1 $(260\ 100 - 190\ 350) * 1,7\% = 1\ 186$
- Trinnskatt 2 $(500\ 000 - 267\ 900)$
- **Totale bruttoskatter = 50 470**

Total skatt i dette eksempelet er
 $kr\ 50\ 470 + 61\ 996 =$
112 466

- Nettoskatter (flat skatt 22%)

- Lønnsinntekt $kr\ 500\ 000$
- -rentekostnad $kr\ 50\ 000$
- -minstefradrag $109\ 950$ (46% av lønn opptill $109\ 950$)
- -personfradrag $58\ 250$
- **Grunnlag for skatt på alminnelig inntekt = 281 800**
- **Skatt på alminnelig inntekt $kr\ 281\ 800 * 22\% = 61\ 996$**

Forenklet skatteberegning jordbruksdrift 2022

Eksempel driftsresultat kr 500 000, rentekostnad i næring 25 000, rentekostnad privat 25 000.

- Bruttoskatter (grunnlag kr 500 000-25 000)
 - Trygdeavgift kr $475\ 000 \cdot 11,2\% = 53\ 200$
 - Trinnskatt 1 $(260\ 100 - 190\ 350) \cdot 1,7\% = 1\ 186$
 - Trinnskatt 2 $(475\ 000 - 267\ 900) \cdot 4\% = 8\ 284$
 - **Totale bruttoskatter = 62 670**

- Nettoskatter (flat skatt 22%)
 - Driftsoverskudd kr 500 000
 - -rentekostnad kr 50 000
 - -minstefradrag 0 (46% av evt. Lønnsinnt)
 - -personfradrag 58 250
 - -jordbruksfradrag 195 000
 - **Grunnlag for skatt på alminnelig inntekt = 196 750**

- **Skatt på alminnelig inntekt kr $196\ 750 \cdot 22\% = 43\ 285$**

Total skatt i dette
eksempelet er
**kr $62\ 670 + 43\ 285 =$
105 955**

Hvorfor betaler næringsdrivende høyere trygdeavgift?

- Trygdeavgift på lønn 8% Trygdeavgift næringsinntekt 11,2%
- Trygdesystemet er spleiselag mellom arbeidsgiver og arbeidstaker.
- Når du mottar lønn betaler arbeidsgiver arbeidsgiveravgift 0-14,1%(ulike satser i landet) og du skatter 8% trygdeavgift.
- Når næringsdrivende svarer trygdeavgift er det ingen å «spleise» med

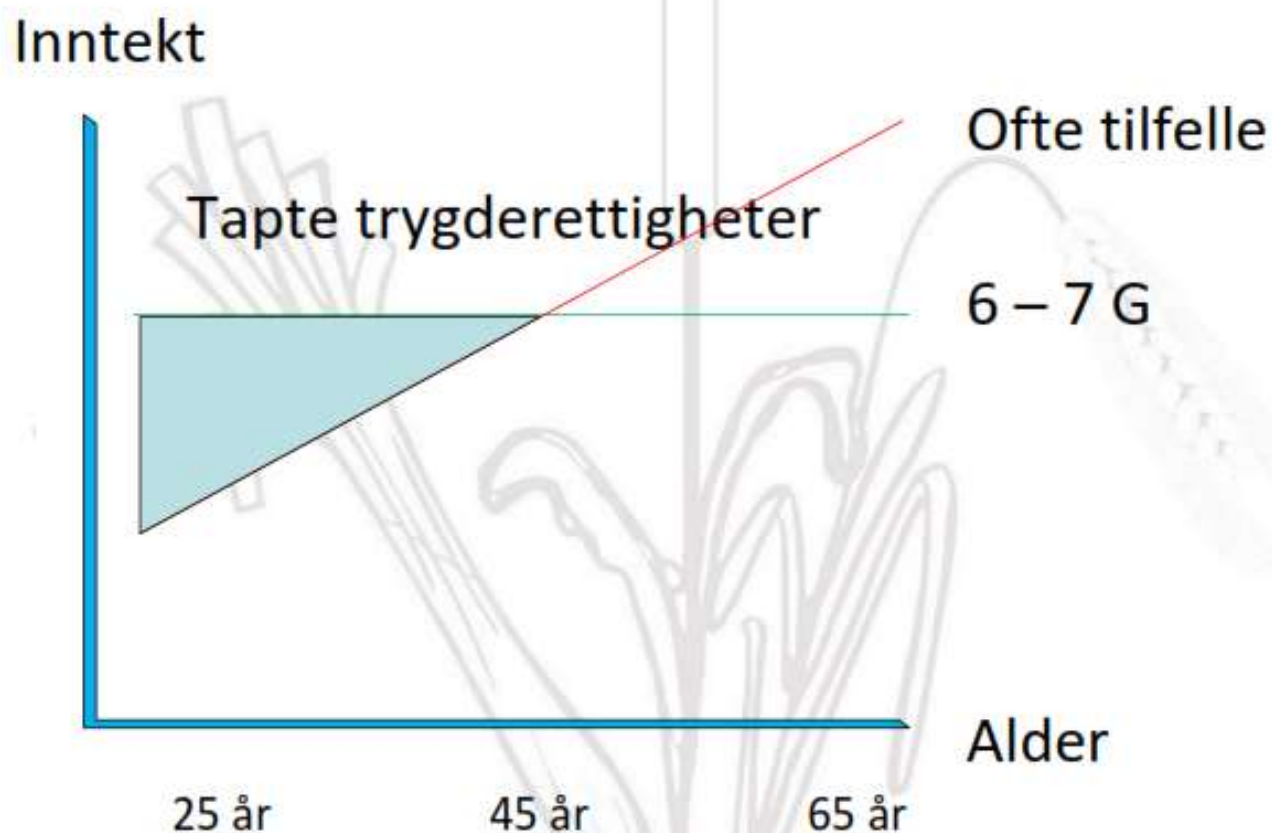
Jevn inntekt tenk på:

- Full utnyttelse jordbruksfradrag jb.inntekt rundt kr 350 000
- Maks sykepenger og foreldrepenger 6G (99 858)
kr 599 148
- Max pensjonsopptjening 7,1 G (708 992)
 - **18 % av personinntekten legges i pensjonsparegrisen**
- **Vilkåret for sykepenger krever gjennomsnittlig næringsinntekt over en halv G 49 929 de siste to åra**
- **Uføretrygd - fastsettes utfra inntekt siste 5 år – 66% av de beste 3 år**

Tenk på inntekten din! - inntektsplanlegging

Inntekt gjennom livsløpet

Skatteplanlegging

Inntektsplanlegging

Regnskapsfører

- Snakke om det
- Ha tid
- Ha interesse
- Motivere bonden
(pisk eller
- Tenke langsiktig

Bonden

- Må planlegge
- Tenke strategi og ledelse
- Kommunisere

Uforutsette hendelser, jordarbeiding og salg av eiendeler

- Det som er uforutsett har vi ikke kontroll på
 - Avlingsskader, sein vår, kald sommer (enn normalt), plutselige sykdomsutbrudd
- Trenger «inntektslager» ved uforutsette hendelser
- Jordarbeiding går i rykk og napp
- Salg av eiendeler – gevinst kan i mange tilfeller overføres gevinst og tapskonto. 20 % inntekt per år.

Riktig finansieringsform gjør inntekten din fleksibel

- Pantelån
 - Annuitetslån
 - Serielån
- Driftskreditt
- Gårdskreditt – rammelån - flexilån
- Leasing

- Sikkerhet bestemmer renten

Skattemessig effekt

- Pantelån - kan velge å ikke avskrive driftsmiddelet
- Leasing – leien kostnadsføres iht. fakturaen. I tillegg kommer årets andel av forskuddsleie. Det skattemessige løpet er spikret!
- Får du utnyttet jordbruksfradraget ditt?
- Ønsker du jevn pensjonsgivende inntekt?

Eksempel (2019):

Magnor har 50 % stilling i kommunen og tjener 250 000 per år. I tillegg har han 100 vfs.

Driftsresultatet hans før renter er vanligvis 200 000, men siste året ble det 150 000 fordi han måtte kjøpe fôr.

Dette gir jordbruksfradrag på $63\,800 + (150\,000 - 63\,800) \cdot 38\% = 96\,556$.

Magnor mangler altså 140 615 før han kan utnytte fradraget fullt ut. Dette er ikke oppnåelig men i et normalår hadde han fått 19 000 mer i fradrag.

Eksempel fortsetter – Magnor mangler 50 000 i inntekt

- Dette året inngikk han en leasingavtale om kjøp av traktor til kr 450 000, han hadde egenkapital på 100 000. Avtalen går over 6 år. Den årlige leien blir på kr 50 000 (eksl. MVA). Renten er 3 % og blir første året kr 10 000.

Kostnaden første år blir slik:

- Leasingleie 50 000
- Forskuddsleie 16 666 ($100\ 000:6$) - egenkapitalen
- Rente 10 500 – påvirker ikke jordbruksfradraget
- Total kostnad første år 77 166 (66 666 påvirker JF)

Eksempel fortsetter – Magnor mangler 50 000 i inntekt

- Da han skulle kjøpe traktor for 2 år siden sendte han også forespørsel om pantelån til en bank, men Magnor hadde ikke tid til å vente på svar. 2 dager etter kjøpet kom det tilbud om pantelån på 350 000 over 6 år. Nominell rente 3 %. Med samme situasjon blir avdragene og rente lik som ved leasing.

Kostnaden dette året ville blitt slik:

- Avskrivning ($450\,000 \cdot 20\%$) = ~~90 000~~ Magnor velger å spare denne til bedre tider.
- Rente 10 500 – påvirker ikke jordbruksfradraget
- Total kostnad første år 10 500 (0 påvirker JF)

Her er Magnors skatte % ved ulike valg (2019)

	Ved pantelån - velg og vrak hva du vil ha		
	Leasing	Utsetter avskrivning	tar max første år
Brutto lønn	250 000	250 000	250 000
Overskudd gården	150 000	200 000	110 000
Maks JF	96 370	115 370	81 170
Rentekostnad	10 500	10 500	10 500
Minstefradrag	100 800	100 800	100 800
Personfradrag	56 550	56 550	56 550
Skattegrunnlag	135 780	166 780	110 980
Trygdeavgift lønn	20 500	20 500	20 500
Trygdeavgift NI	15 903	21 603	11 343
Skatt	27 871	36 692	24 219
trinnskatt 1	1 351	1 351	1 351
trinnskatt 2	6 042	8 142	4 361
Samlet skatt	73 667	88 288	57 418
Skatte %	18,4 %	19,62 %	15,9 %

Pensjons-givende

Tommelfingerregel - kr 1 spart i skatt = kr 2 tapt i trygderettigheter

Når velge leasing? (tommelfinger)

Ja – Tja

- Ved lav skattemessig avskrivningssats på objektet (eks. brannvarsling)
- Ved høy skattbar inntekt
- Ved manglende pantegrunnlag
- Ved raskt verdifall i stor utakt med avskrivningen

Nei

- Inntekt under jordbruksfradrag
- Annen billig finansiering
- Ujevn inntekt
- Usikker på investeringen
- Dårlig betalingsevne
- Kjøp sent på året

Moralen i valg av finansiering

- Innhent tilbud fra flere både på selve maskinen og finansiering.
- Tenk, drøft, vurder før papirene signeres.
- Vurder flere løsninger.
- Skattemessig og pensjonsmessig er ikke pengestrømmen det samme som kostnaden.
- Vedlikehold av jord kommer i rykk og napp
- **Husk å sjekk hvordan salget av den gamle traktoren behandles i regnskapet ditt!**

Aktivering eller kostnadsføring? (eksempler)

- Aktiveres:

- Hvis du endrer bygningen, f.eks. flytter en vegg.
- Setter opp en ny vegg.
- Investeringer over kr 15 000 med levetid over 3 år
 - (husk at investeringer ikke kan deles opp, f.eks. en palle lettgrinder)
- Traktorkjøp

«Påkost»

- Kan kostnadsføres

- Når du bytter moderne standard fra 70 tallet med moderne standard fra 2020-tallet
- Når du bytter vindu i fjøset
- Ny betong i gulvet i møkkerkjeller (må være betong fra før)
- Nydyrking (unntaksregel)
- Vedlikehold på kårbolig (ved bruttokår) – IKKE fradrag for MERVERDIAVGIFT!

«Vedlikehold»

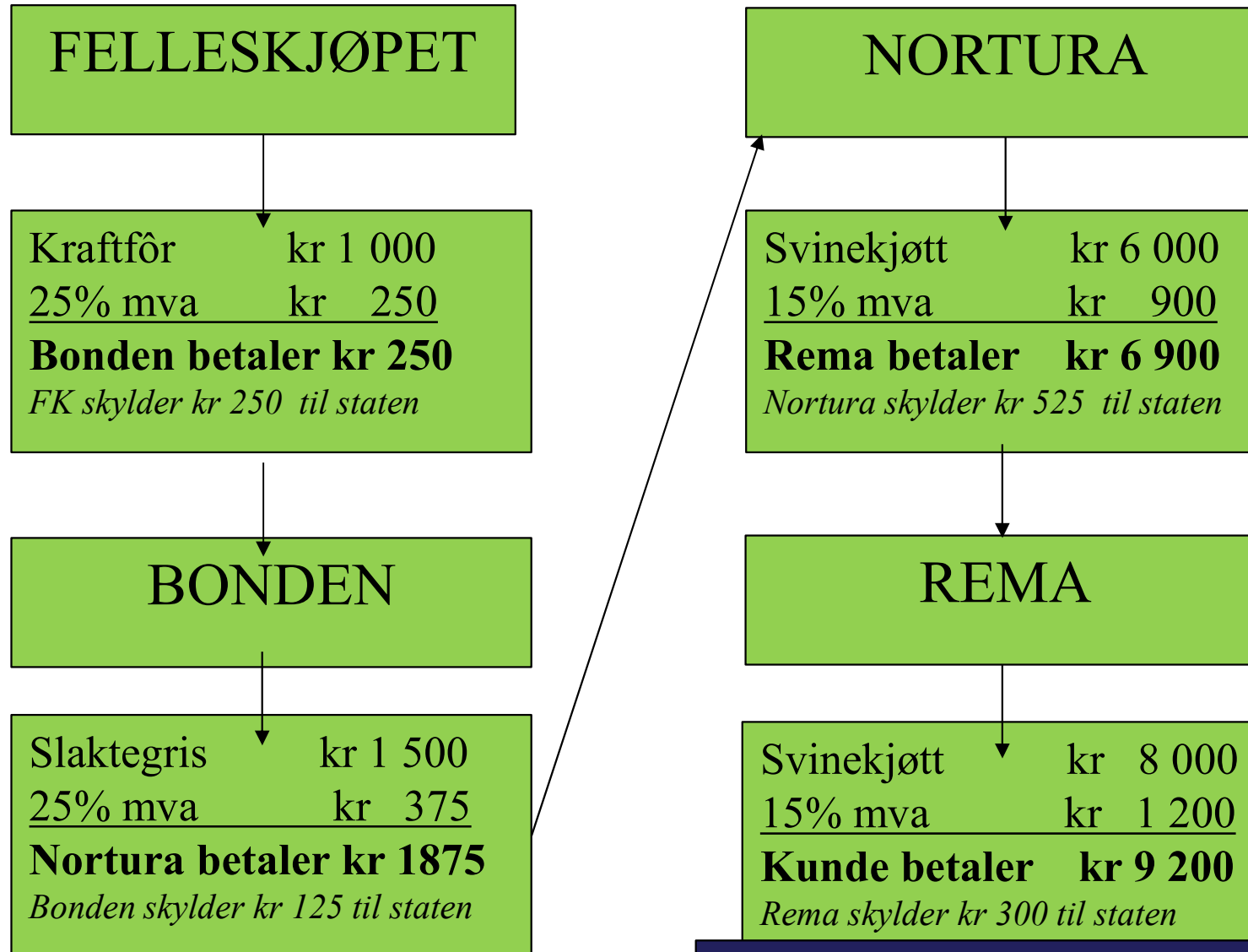
Merverdiavgift (mva/moms)

- Merverdiavgiftsloven kapitel 3 definerer hva som er avgiftspliktig omsetning
- I landbruksvirksomheten er det salg av varer og tjenester – ditt ansvar å beregne korrekt mva.
- Slakteriene beregner mva på tilskuddene som kommer på oppgjørsseddelen (kjøper utsteder ditt salgsbilag)
- Tilskuddene som kommer over produksjonstilskuddet skal det ikke beregnes mva på
- Er merverdiavgiften en kostnad for næringsdrivende?

MVA-systemet

- Det er forbrukeren som skal belastes for merverdiavgiften.
- Næringsdrivende krever inn merverdiavgiften for staten. (gratis?)
- Næringsdrivende beregner merverdiavgift på salg av sine tjenester – «merverdiavgiften er bare penger vi har til låns».

Poenget

MVA- Fallgruver på fradragssiden

- Ikke fradrag for sosiale kostnader (mat, julebord, etc.)
- Klær til eget bruk i næring – i utgangspunktet kun fradrag for verneklær
- Kostnader som brukes både i privat og nærings skal fradragsføres forholdsmessig for bruk i næring
- Riktig MVA-sats ved eget salg av varer.
- Justeringsregler merverdiavgift
- Hvis du fører regnskapet selv vær obs på riktig mva- kode.